

Osastopäällikkö, ylijohdaja Jukka Aalto
Sisäministeriö, hallinto- ja kehittämisosasto

HE 31/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

SISÄMINISTERIÖN LAUSUNTO EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNNAN KUULEMISEEN 14.5.2020

Sisäministeriöllä ei ole lausuttavaa käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen HE 31/2020 vp.

HE:n lisäksi hallintovaliokunta halusi kuulla niistä toimenpiteistä, joilla valtion toimitilajärjestelmän ja/tai rahoituksen kehittäminen voidaan toteuttaa niin, että toimitilakustannusten noususta aiheutuvat menot kompensoidaan viranomaisille talousarvio- ja kehysmenettelyssä täysimääräisesti niin, etteivät viranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitamisen edellytykset kärsi (yleensä htv:t ainoastaan voivat joustaa, kun kustannuksia kompensoida). Taikka muista keinoista tilanteen korjaamiseksi.

Ministeriön poliisiosaston ja raja-osaston näkemykset toimenpiteistä käyvät ilmi myöhemmin tässä asiakirjassa.

Sisäministeriö on käynnistänyt viime vuoden lopulla hankkeen ministeriön toimitilajohtamisen kehittämiseksi. Hankkeen toimenpide-esitykset valmistuvat tässä kuussa ja niitä on tarkoitus ryhtyä soveltamaan ensi syksystä alkaen. Tavoitteena on vahvistaa nimenomaan ministeriössä tehtävää toimitilajohtamista mm. resurssimalla sitä nykyistä enemmän. Ajatuksena on mm. yhteisen portfoliosuunnittelun aloittaminen toimialoilla ja tiedon koonti sisäministeriöön (Proffa).

Vaikka yhteistyö Senaatin kanssa on kehittynyt koko ajan parempaan suuntaan ja vaikka ministeriö yhdessä virastojen kanssa vielä kehittää toimitilajohtamista ja siihen liittyviä prosesseja, ratkaisevaa toimitila-asioiden kuntoon saattamiselle on kuitenkin riittävä rahoitus.

Johtava asiantuntija Ari-Pekka Dag
Sisäministeriö, poliisiosasto

POLIISIOASTON LAUSUNTO HALLINTOVALIOKUNNAN KUULEMISEEN

1. HE 31/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi lausuu poliisiosasto seuraavaa

Yleisesti lakiesitystä pidetään tarpeellisena sekä hyvin valmisteltuna. Poliisiosasto kuitenkin toteaa, että myös poliisin toimitiloihin liittyy samoja haasteita kuin Puolustusvoimien toimitiloihin. Myös poliisilla on sekä erityistiloja, joita ei ole helposti markkinoilta saatavissa, että useita turvallisuuteen liittyviä erityisvaatimuksia.

2. Poliisihallinnon toimitilojen tilanne

Poliisihallinnon toimitilat ovat isolta osin hyvin vanhoja ja erittäin huonokuntoisia ja tulleet tiensä päähän jo aikoja sitten. Kun asian tilan korjaamiseen ei ole saatu rahoitusta, on tilanne se, että poliisilla on vireillä jo 55 toimitilahanketta, josta kaikki ovat tarpeellisia ja kiireellisiä. Tilanne on kehittynyt koko ajan, vuosi vuodelta huonompaan suuntaan. Poliisissa on jo 13 sisäilmakohdetta joista 5:ssä ollaan väistössä/väliaikaistiloissa. Poliisin henkilöstöstä jo 20 % toimii sisäilmaongelmaisissa tiloissa. Tilanne on täysin kestämätön työnantajan työsuojelullisten velvoitteiden täyttämisen näkökulmasta. Kyse on ihmisten, poliisin henkilökunnan terveydestä.

Poliisin tarvitsema rahoitus vireillä olevien kriittisten ja kiireellisten toimitilahankkeiden läpiviemiseksi tulevina vuosina on noin 24 milj. euroa. Nykyisellä lisärahoituksella poliisi kykenee uudistamaan vain pienimpiä ja halvimpia kohteita. Kaikki suurimmat ja kalliimmat hankkeet jäävät näin ollen pois ja etenkin isot, vakavista sisäilmaongelmista kärsivät pääpoliisiasemat. Tämä siitä syystä, että näiden isojen hankkeiden arvioitu vuokrannousu toteutuessaan liikkuu 2-5 milj. euron välissä per vuosi. Poliisi ei kykene rahoittamaan näitä hankkeita ilman tarkoitukseen selkeästi korvamerkittyä lisärahoitusta. Poliisin rahoitus on poliittisen tahdon mukaisesti suunnattu ensisijaisesti sovitun poliisimiesmäärän (HTV) ylläpitämiseen, joka on merkinnyt tuntuvia leikkauksia kaikkeen muuhun, eivätkä mahdollista yhdenkään suuremman toimitilahankkeen läpivientiä ilman erillisrahoitusta. Hankkeiden toteuttaminen näiden osalta on kuitenkin kriittisen tärkeää toiminnallisista ja tuottavuussyistä sekä poliisille kuuluvien työnantajan työsuojelulainsäädännön mukaisten velvollisuuksien mahdollistamiseksi.

3. Valtion toimitilajärjestelmän tila ja tilanteen korjaaminen

Rahoituspäätöksiä tehtäessä olisi huomioitava samalla valtion kokonaistaloudellisesta näkökulmasta se, että poliisin ja Senaatin yhteisen näkemyksen mukaan poliisin toimitilojen uudisrakentamisen myötä poliisilta vapautuu tiloja ja kiinteistöjä, joiden myynnistä valtiolle saadaan tuloutettua takaisin myyntituloina tuntuvia summia vanhojen poliisiasemien keskeisistä sijaintipaikoista johtuen (mm. Vantaa, Tampere ja Kuopio sekä Oulun Rata-aukio) nyt esitettyjen lisärahoituksen jälkikäteiseksi katteeksi.

Turvallisuustasojen nosto poliisin toimitiloissa tuo merkittäviä lisäkustannuksia, noin 4,4 milj. euroa vuosittain. Poliisin nykyinen turvallisuuden työympäristö on edellyttänyt poliisilta turvallisuusmääräyksen antamista poliisin tilojen ja henkilöstön omasuojasta huolehtimiseksi ja työnantajan työsuojelullisten velvoitteiden ja vastuiden hoitamiseksi.

Kiinteistöjohtaja Heikki Lappalainen
Sisäministeriö, rajavartio-osasto

RAJAVARTIO-OSASTON TOIMITILAKATSAUS HALLINTOVALIOKUNNAN KUULEMISEEN

1. HE 31/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Rajavartio-osastolla ei ole lausuttavaa käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen HE 31/2020 vp.

2. Rajavartiolaitoksen toimitilojen tilanne

Rajavartiolaitoksen toimitiloihin on kertynyt merkittävä peruskorjaus- ja uudistusvelka. Rajavartiolaitos on valmistellut Senaatti-kiinteistöjen kanssa investointiohjelman, jossa huonokuntoiset toimitilat peruskorjataan ja uudistetaan ajanmukaiseen kuntoon. Investointikohteita on pitkin Suomen raja-alueita ja rannikkoa 21. Ohjelmassa Senaatti-kiinteistöt investoivat Rajavartiolaitoksen toimitiloihin noin 90 milj. euroa. Lisäys kasvattaisi vuokramenoja noin 25 % nykyisestä. Kun huomioidaan Julkisen talouden suunnitelmassa 2020 tehdyt määrärahatarkastukset, Rajavartiolaitokselle syntyisi lisävuokrista 3,4 milj. euron lisäkulu.

Investointiohjelmalla ei ole voitu täysimääräisesti käynnistää, koska Rajavartiolaitokselle ei ole osoitettu vuokrakulujen kattamiseen täyttä rahoitusta. Senaatti-kiinteistöt on saamansa toimeksiannon perusteella tehnyt yleis- ja hankesuunnitelmat kiireellisimmistä kohteista ja Rajavartiolaitos on jo sitoutunut syntyviin suunnittelukuluihin. Suurimmat ja kiireisimmät kohteet ovat Immolan, Imatran ja Onttolan kasarmit. Hankkeet voidaan käynnistää pikaisesti ja niiden työllisyysvaikutus olisi vuosina 2020-2023 noin 790 henkilötyövuotta.

Toimitiloissa on merkittäviä sisäilmaongelmia. Rajavartiolaitos on joutunut siirtämään 200 työntekijäänsä väistötiloihin. Jos toimitiloja ei peruskorjata, määrä kasvaa. Henkilöstöllä on todettu työperäistä astmaa, erilaisia tulehdusperäisiä oireiluja, silmätulehduksia, keuhkoputkentulehduksia, poskiontelotulehduksia ja ihottumia. Tilanne on aiheuttanut haittaa henkilöstön terveydelle ja Rajavartiolaitoksen tehtävien hoitamiseksi. Nyt välttämättömien toimitilainvestointien toimeenpanoa ei voi enää viivyttää.

Rajavartiolaitos odottaa, että hallitusohjelmansa mukaisesti hallitus turvaa Rajavartiolaitoksen toimintakyvyn muuttuvassa toimintaympäristössä sekä osoittaa toimitilainvestointien vuokravaikutusta vastaavan lisäyksen Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin. Julkisen talouden suunnitelmassa 2020 Rajavartiolaitokselle osoitetut lisäyksen koskevat vuosia 2021 ja 2022. Investointiohjelman toimeenpanosta syntyvä vuokramenon kasvu on pysyvä.

3. Valtion toimitilajärjestelmän tila ja tilanteen korjaaminen

Rajavartiolaitoksen toimitilojen hallinta siirtyi Senaatti-kiinteistöille vuodesta 2008 alkaen. Hallinnan siirrossa määritettiin Senaattikiinteistöille luovutettujen toimitilojen tasearvot. Tasearvojen perusteella määritettiin asiakkaan maksama pääomavuokra ja ylläpitopitovuokra. Rajavartiolaitos sai kehyspäätöksessä vuokraa vastaavan pysyvän määrärahalisäyksen toimintamomentilleen. Pääomavuokrasta kertyneellä rahoituksella Senaatti-kiinteistöjen tuli tehdä peruskorjaukset ilman vuokravaikutusta. Tasearvot ja pääomavuokrat määritettiin liian alhaisiksi. Senaatille ei ole kertynyt riittävää rahoitusta peruskorjauksiin, jolloin peruskorjaukset olisi tehtävä osin asiakkaan rahoittamana. Nyt välttämättömiä peruskorjauksia on viivytetty, koska Rajavartiolaitos ei ole voinut sitoutua nouseviin vuokrakuluihin. Tilannetta voi verrata siihen, jos valtion virkaehtosopimuksen mukaisiin palkankorotuksiin ei osoitettaisi valtion talousarviossa virastoille lisärahoitusta, vaan se tulisi rahoittaa muita menoja vähentämällä.

Ongelmaa ei ratkaista muuttamalla vuokramalleja tai organisaatioita, koska ne eivät ole ongelman juurisyitä. Ongelma ratkaistaan vain kohdentamalla kunnossapitoon ja peruskorjauksiin lisää rahaa. Senaatti-kiinteistöjen vuokratason tulee olla sellainen, että valtio pystyy tarjoamaan henkilöstölleen ajanmukaiset ja turvalliset toimitilat. Rajavartiolaitokselle tulee osoittaa vuokravaikutuksia vastaava pysyvä lisämääräraha toimintamenoihin. Muussa tapauksessa Rajavartiolaitoksen on ryhdyttävä merkittäviin sopeuttamistoimiin viimeistään vuodesta 2023 alkaen. Se tulisi tarkoittamaan operatiivisen henkilöstön ja kaluston vähentämistä tilanteessa, jossa Rajavartiolaitoksen tehtävien haasteet ovat kasvaneet ja toimintaympäristön ennustettavuus on monella tapaa heikentynyt.